Smilla i snigelfart

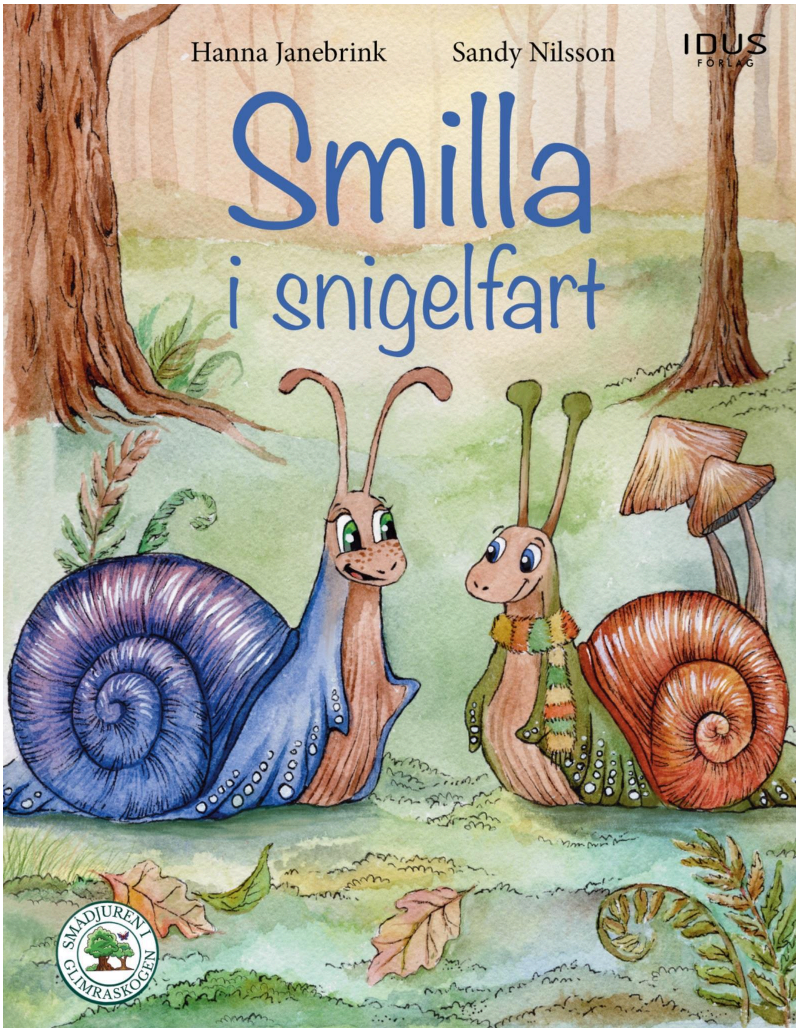

Lärarhandledning

För inspiration till personal inom förskola och förskoleklass

Hanna Janebrink (författare/logoped)

Innehåll

1. Presentation av författare, illustratör och lärarhandledningen..... 2

2. SPRÅKUTVECKLANDE ARBETE.....3

2.1 Tips för att göra högläsningen extra språkstimulerande..... 3

2.2 Frågor att ställa inför, under och efter läsningen.....4

2.3 Utöka ordförrådet..... 8

2.4 Språklekar med kopplingar till bokens innehåll..... 9

3. VÄRDEGRUNDSARBETE..... 11

3.1 Diskussionsunderlag..... 11

3.2 Exempel på undervisningssituationer med koppling till bokens innehåll.....13

4. NATURVETENSKAPLIGT ARBETE.....15

5. ESTETISKA LÄRPROCESSER.....16

Färglägg din egen snäcka:..... 16

Rita en egen snäcka:.....16

Rita en teckning:.....16

Skapa egna snäckor med naturmaterial:.....16

Skapa egna snäckor med sockermålning:..... 17

Skapa snäcka med återbruksmaterial:..... 17

7. REFERENSLISTA/LÄSTIPS..... 18

Bilagor.....19

Bilaga 1..... 19

Bilaga 2..... 20

1. Presentation av författare, illustratör och lärarhandledningen

Författare:
"Smilla i snigelfart" är Hanna Janebrinks debutbok. I sitt arbete som logoped träffar Hanna många barn och ungdomar med utmaningar när det gäller språk och kommunikation. Hanna har alltid älskat att läsa och skriva och har läst många barnböcker tillsammans med sina egna två barn.

Illustratör:
Sandy Nilsson har målat illustrationerna till "Smilla i snigelfart" för hand i akvarell. Hon älskar att måla djur och natur.

Om lärarhandledningen:
Denna lärarhandledning är tänkt att användas som inspiration och ge idéer på hur man utifrån de mål som finns i läroplanen för förskolan kan arbeta vidare med bokens innehåll. Störst fokus ligger på det språkliga området, men innehåller även förslag på aktiviteter inom värdegrundsarbete, naturvetenskapligt arbete och estetiska lärprocesser. I processen med att ta fram lärarhandledningen har värdefulla diskussioner förts med en utbildad och verksam förskollärare.

2. SPRÅKUTVECKLANDE ARBETE

I läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket 2025) nämns följande mål som rör språkutveckling:

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- fantasi och föreställningsförmåga
- intresse för litteratur, berättelser, bilder och texter samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa
- förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar samt att reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar
- förmåga att använda och förstå begrepp, se samband och upptäcka nya sätt att förstå sin omvärld
- ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften
- intresse för bokstäver och för att lära sig läsa samt förståelse för hur skriftspråk och symboler kan användas för att förmedla budskap

Att läsa högt för barn stimulerar fantasi och bidrar till läsglädje. Utöver det är högläsning viktigt då det även främjar barnets språkutveckling. Barnet kommer genom högläsningen i kontakt med nya ord, andra meningskonstruktioner än de möter i vardagsspråket och förmågan att återberätta stimuleras.

2.1 Tips för att göra högläsningen extra språkstimulerande

Genom att göra barnen mer delaktiga i läsningen, kan språket stimuleras lite extra. Nedan följer några exempel.

- Ta en **bildpromenad** före läsningen. Titta på bilderna tillsammans och prata om dem.
- Stanna upp och **lämna luckor** för barnen att fylla i.
- **Följ barnens initiativ** och prata om det som fångar deras intresse.
- **Pausa före bläddring** för att locka fram initiativ och bjuda in till samtal.
- **Spegla** barnens yttrande - säg det barnen säger fast med egna ord och kanske lite mer komplext.
- **Ställ öppna frågor** om det ni läser tillsammans.
- **Berätta och kommentera** kring det ni läser tillsammans.
- Pausa och **låt barnen förutspå** vad som kommer hända härnäst.
- **Koppla** det ni läser till barnens egna erfarenheter.
- Avsluta med en **sammanfattning** av det ni läst.
- **Återkoppla** till det lästa i andra aktiviteter.

2.2 Frågor att ställa inför, under och efter läsningen

Välj dina frågor med omsorg, så att det även finns utrymme att ta tillvara på barnens egna initiativ och att kommentera. Frågor av "jag undrar…"-karaktär kan ibland stimulera barnens fantasi och upplevas mindre kravfyllda än andra typer av frågor.

Nedan ser du EXEMPEL på frågor som kan ställas. Välj ut ett par frågor (eller kom på helt egna) som ni tror passar den barngrupp som du ska läsa med.

Inför läsningen kan ni med fördel gå en så kallad *bildpromenad.* En bildpromenad innebär att ni tittar på bilder och samtalar om dem. Vad ser ni på bilderna? Vad tror barnen händer? Detta kan ge barnen förförståelse inför läsningen, stimulera barnens fantasi och hjälpa dem att ta sig in i bokens föreställningsvärld.

Obs! Med ordet "tapetsida" avses de uppslag som sitter klistrat mot insidan av pärmen (fram och bak).

Exempel på frågor att ställa INFÖR läsningen:

Omslaget	• Vilket djur tror ni att boken kommer att handla om / vad ser ni här? Jag undrar om ni har träffat på snäckor/sniglar i verkligheten någon gång? Berätta mer. • Var tror ni att de är någonstans? Jag undrar hur det luktar i skogen? Jag undrar om det hörs några ljud? Vad kan man se i skogen? Jag undrar vad man kan göra där?
Tapetsida fram	• Smilla är alltså en snäcka och inte en snigel. Är det någon som vet vad det är för skillnad mellan en snäcka och en snigel? • Vad tror ni finns i hennes skal? Här ser vi några förslag, men jag undrar om det inte kan finnas helt andra saker? Vad tror ni?
Bildpromenad	• Titta där är Smilla tillsammans med en annan snäcka. Jag undrar vem det kan vara? • Vad tror ni händer här? • Jag undrar hur Smilla känner sig här? • Jag undrar vem de träffar på här? • Var tror ni de ska göra nu? • Vad gör de här? • Jag undrar hur de känner sig nu? • Vilken årstid tror ni att det är? Vad får er att tro det?

Exempel på frågor att ställa UNDER läsningen:

Uppslag 1	• Vad är det för saker som ramlat ur Sams skal? • Jag undrar varför det ramlar ur böcker ur hyllan hos sorkfamiljen? • Vad tycker ni om det skogsmusen gjorde? Var borde hen ha gjort istället? • Vad händer med spindeln? • Jag undrar vad ordet "bråttom" betyder?
Uppslag 2	• Varför håller sorken i en tratt? • Jag undrar varför snäckorna och sniglarna vill sänka hastigheten på Smala stigen? • Jag undrar vad som menas med "det bubblar av ilska"? Hur känns det?
Uppslag 3	• Vad tror ni Smilla ska göra här? (Titta på bilden och förutspå) • Hur tränar sorkfamiljen under jorden?
Uppslag 4	• Vet någon vad myrans bo kallas? • Jag undrar varför sorkfamiljen har hörselkåpor på sig här? • Vad gillar ni bäst - att ta det lugnt eller springa? • Jag undrar varför Smillas ögon glittrar? • Jag undrar hur Sam kommer att reagera när han får veta att Smilla vill vara med i tävlingen? (Förutspå)
Uppslag 5	• Jag undrar hur Smilla känner sig här? Varför känner hon så? • Vad tycker ni att Sam borde ha sagt när han fick reda på Smillas planer?
Uppslag 6	• Vet någon vad det innebär att "skämma ut sig?" Har ni varit med om det någon gång? • Jag undrar varför sorkarna håller i flaggor? • Vad kan det vara för djur som är ute och går med barnvagn? • Jag undrar vad uttrycket "menar allvar" betyder?
Uppslag 7	• Vad är det för siffra Smilla har på sitt skal? De andra småkrypen? • Varför tror ni att Smilla har dansande fjärilar i magen? Vad betyder det? • Hur tror ni att det kommer att gå för Smilla på tävlingen? (Förutspå)
Uppslag 8	• Jag undrar varför de andra smådjuren är så taskiga? • Hur känns det i kroppen när andra säger taskiga saker till en? • Jag undrar hur Smilla känner sig nu?

Uppslag 9	• Jag undrar vad det är för slags fågel som sitter där på grenen? Varför har den en bit papper i näbben? • Jag undrar varför Sam gnuggar sitt skal mot Smillas? • Jag undrar vad som händer i sorkfamiljens hålor? • Vad tror ni att ordet “omtänksam” betyder?
Uppslag 10	• Vad är det som går fel för löparlaget? (Titta på bilden och förutspå) • Vad är det som händer hos sorkfamiljen här? • Jag undrar vad ordet “vibrerar” betyder?
Uppslag 11	• Vad är det som går fel för löparlaget nu? (Titta på bilden och förutspå) • Jag undrar varför ingen lyssnar på Smilla? • Vad är det för småkryp ni ser på bilden? • Vad tror ni att ordet “krocka” betyder?
Uppslag 12	• Jag undrar hur småkrypen i löparlaget känner sig här? Varför tror ni att de känner så? • Vad tror ni att ordet “samarbeta” betyder? • Jag undrar vad en tränare gör? • Hur många smådjur ser ni här? • Jag undrar hur Sam känner sig?
Uppslag 13	• Varför har Smilla en visselpipa runt halsen? • Verkar Smilla vara en bra tränare tycker ni? Varför/varför inte? • Jag undrar vad det innebär att vara “nöjd”? Och vad innebär det att vara “stolt”? • Jag undrar vad uttrycket “dra sitt strå till stacken” betyder? • Vad håller sorkfamiljen på med?
Uppslag 14	• Vad gör en fotograf? • Jag undrar varför fotografen ber smådjuren säga “snigelfis” när han ska ta en bild på löparlaget? • Vad är en kamera för något? Hur brukar man fotografera nuförtiden?
Tapetsida bak	• Vad menas med den lilla “dikten”? • Hur är er takt? Gillar ni att göra saker snabbt eller långsamt?

Exempel på frågor att ställa EFTER läsningen:

Åsikter	• Jag undrar om det var något i boken som ni tyckte extra mycket om? Något som ni inte tyckte om? Något som kändes konstigt? • Jag undrar om boken var så som ni hade tänkt er innan vi började läsa?
Erfarenheter	• Jag undrar vilken person i boken ni liknar mest? • Jag undrar om någon har varit med om något som påminner om det som händer i boken? • Hur hade ni känt om det hade hänt er, tror ni? Vad hade ni gjort då? • Smilla hade ju svårt att få fram sina råd till laget. Har ni haft svårt att göra er röst hörd någon gång? Hur kändes det? Vad gjorde ni då?
Hörförståelse (använd text/bild för att hitta ledtrådar tillsammans)	*På raden (svaren finns i texten/bilderna:* • Vilka djur fanns med i berättelsen? • Vad hade Smilla tröttnat på att kallas? Vad började hon träna på? • Hur reagerar Sam när han får reda på Smillas planer om löparlaget? • Hur gick det för Smilla i tävlingen? Vad hände? Hur reagerade/kände hon sig då? • Hur löste det sig? • Hur fungerade löparlagets träningar till en början? Först … Sedan … • Hur slutade berättelsen? *Mellan raderna (uppmuntra barnen att tänka efter och dra egna slutsatser):* • Jag undrar varför Smilla tolkar ordet "långsam" som något negativt? • Varför vill Smilla vara med i löparlaget, tror ni? • Jag undrar varför det är färgglada fåglar på den ena sidan och svarta på den andra? Titta på uppslag 7. • Vad tror ni det stod i brevet som Smilla fick? Något mer än en ursäkt? • Jag undrar vad som menas med att "alla har en plats att fylla och alla kan bidra med något"? *Bortom raderna (bjud in till samtal och reflektion):* • Det fungerade ju inte så bra för löparlaget till en början, vilka råd hade ni gett till dem? • Vad hade ni gjort om ni blev kallade saker som gjorde er irriterade? • Hur borde smådjuren ha gjort istället för att vara taskiga vid tävlingen? • Hur hade ni gjort om ni hade varit Smilla och fått taskiga kommentarer på tävlingsplatsen? Hade ni ställt upp i tävlingen ändå? • Jag undrar hur ni brukar vilja bli tröstade när ni är ledsna? • Hur är man en bra vän?

2.3 Utöka ordförrådet

Att läsa böcker är ett ypperligt tillfälle att utöka barnens ordförråd. Så här skulle ni kunna jobba med ord på ett systematiskt sätt utifrån boken:

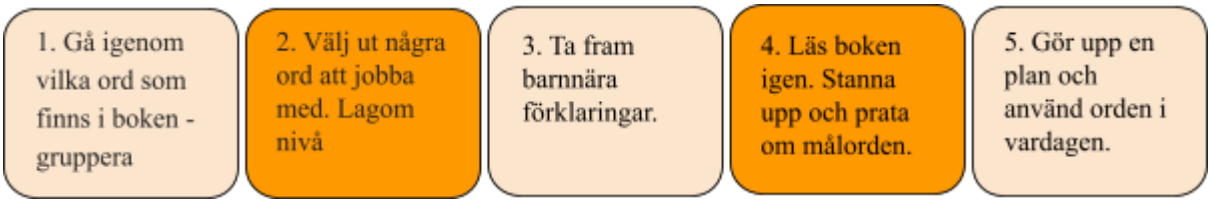

Det är bra att välja målord som ännu inte är etablerade hos majoriteten av barnen, men som ni bedömer är inom räckhåll. När ni tar fram barnnära förklaringar kan ni fundera över följande:

- Vilken kategori och ordklass tillhör ordet?
- Vad kan det som ordet representerar användas till? Vilka funktioner har det?
- På vilket sätt kan barnen ha kommit i kontakt med ordet eller det ordet representerar i sin vardag?
- Finns det några lämpliga synonymer eller motsatsord?

Här ser ni några exempel hämtade från *Smilla i snigelfart*:

Ord:	**Förklaring**	**Vardagsanvändning**
Förslag (uppslag 2)	En idé om vad vi kan gör *eller* Ett förslag är när någon berättar om en idé som andra kan säga ja eller nej till	När barnen ges valmöjligheter: “Vad vill du göra nu? Jag har två FÖRSLAG…”. Ett barn har en idé: “Vilket bra FÖRSLAG, vad tycker ni andra?”
Långsam (uppslag 2, 5, 8, 9 & 12)	När något går eller görs i lugn takt. *eller* Långsam betyder att det tar lite längre tid. Motsats: snabb	Prata om ifall saker går snabbt eller långsamt. Experiment: Undersök om saker går snabbt eller långsamt. Lek: spela musik och ge instruktioner som “gå långsamt”, “gå snabbt” och “stanna”.
Samarbeta (uppslag 12)	Att hjälpas åt eller göra något tillsammans *eller* När två eller fler personer jobbar tillsammans för att nå samma mål. Motsats: arbeta ensam/själv	När barnen och/eller vuxna gör saker tillsammans: “Vi SAMARBETAR med …”, “Vad bra det blir när vi SAMARBETAR”. När det är valbart: vill du SAMARBETA med någon eller arbeta ensam?

2.4 Språklekar med kopplingar till bokens innehåll

Gå på ljudjakt:
Välj ett språkljud. Läs boken och/eller titta på bilderna och försök hitta ord som innehåller det aktuella språkljudet. Om till exempel /s/-ljudet står i fokus, kanske ni hittar ord som “snäcka”, “snigel”, “skalbagge”, “smala” och “tävlingsplatsen”.

Hitta rim:
Plocka ut ord från boken och hitta på rim. Om det är klurigt för barnen kan du som vuxen ge ett förslag först och se om barnen kan komma på fler rimord. Här kommer några exempel (de fetmarkerade orden finns att hitta i boken):
snäcka - väcka, läcka
mus - hus, bus
myra - fyra, dyra
vatten - hatten

Beskriva ord:
Skriv ut bilder som föreställer ord ur boken. Turas om att ta upp ett kort i taget och beskriv ordet utan att säga vad det är. Den andra personens uppgift blir att gissa vilket ord som beskrivs. Välj ord som ligger på en lagom utmanande nivå språkligt för barnen som deltar i språkleken.

Hitta ord-lek:
Titta på illustrationerna i *Smilla i snigelfart* och försök hitta så många ord som möjligt. Skriv upp orden på en lista. Om ni vill kan ni sedan ta fram bildstöd för orden och spela olika spel som exempelvis Memory eller Finns i sjön med dem.

Leken kan varieras genom att utgå från särskilda kategorier när ni letar efter ord. Till exempel kan ni leta efter:

- Djur
- Insekter
- Växter
- Människosaker
- Sådant som kan flyga
- Klädesplagg

Vad saknas?
Låt barnen titta noga på en sida eller ett uppslag. Håll sedan för något på sidan/uppslaget och låt barnen försöka komma på vad som gömmer sig bakom din hand. Ett exempel: visa sida 6, låt barnet titta noga och håll sedan för kotten. Fråga: Vad saknas? Och se om barnen kan komma ihåg att det var kotten som låg där.

Återberätta:
Låt barnen återberätta berättelsen om Smilla efter att ni har läst färdigt boken. Använd gärna illustrationerna som ett visuellt stöd. Här kan ni behöva ge barnen lite hjälp att komma igång och komma vidare, till exempel genom att ge meningsbörjor (säg första delen av meningen och låt barnet fortsätta meningen) eller stödfrågor.

Om det är svårt att återberätta kan ni gör det tillsammans. Du som vuxen kan börja, pausa i meningen och låta barnen fylla i: Det var en gång en _____ (peka på bild på Smilla) som hette _____. En dag blev hennes kompis _____ (peka på Sam) omkullsprungen av en _____ (peka på musen). Och så vidare.

Hitta på egen saga:
Välj ut en karaktär ur *Smilla i snigelfart* och försök hitta på en egen berättelse om honom/henne. Ni kan sedan ta fram bildstöd för att kunna minnas och berätta sagan vid ett senare tillfälle.

Sant eller tokigt?
Titta på bilderna och säg påståenden som barnen ska ta ställning till - är de sanna eller tokiga?
Exempel på påståenden:

- Uppslag 1: Smilla har spindelnät i känselspröt (sant)
- Uppslag 2 (sida 4): Sam har en halsduk runt halsen (tokigt - han har en slips)
- Uppslag 3: Sorkfamiljen tränar också (sant)
- Uppslag 4: Myran Mira håller i ett glas (tokigt - hon håller i en flaska)
- Uppslag 5: Smilla ser glad ut (tokigt, hon ser ledsen/arg ut)
- Uppslag 6: En gråsugga är ute och går med en barnvagn (sant)
- Uppslag 7: Totalt 8 fåglar flyger i luften (tokigt, sex fåglar)
- Uppslag 8: Smilla har rymt iväg (tokigt, hon har gömt sig i skalet)
- Uppslag 9: Det är översvämning i sorkfamiljens håla (sant)
- Uppslag 10: Sorkbarnen är snälla och lugna (tokigt, de är busiga)
- Uppslag 11: Smådjuren rullar som en boll (sant)
- Uppslag 12: Sam spiller ut kaffe (sant)
- Uppslag 13: Smilla är med i laget (tokigt, hon är tränare)
- Uppslag 14: Fotografen är en grävling (tokigt, han är en igelkott)

3. VÄRDEGRUNDSARBETE

Citat från läroplanen för förskolan: "Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation" (Skolverket, 2025, kap. 1, s. 5).

I läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket 2025) nämns följande mål som rör värdegrund:
Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra
- förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till etiska dilemman och livsfrågor i vardagen
- respekt och förståelse för alla människors lika värde och de mänskliga rättigheterna
- självständighet och tillit till sin egen förmåga
- förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar samt att reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar
- intresse för och förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation
- förmåga att använda och förstå begrepp, se samband och upptäcka nya sätt att förstå sin omvärld
- förmåga att fungera enskilt och i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler

3.1 Diskussionsunderlag

Nedan följer förslag på diskussionsfrågor att lyfta i barngruppen utifrån bokens innehåll.

Uppslag 1	Här hamnar en skogsmus bakom Smilla och Sam och blir märkbart irriterad. ● Hur hade den kunnat säga eller göra istället?
Uppslag 2	Smilla kände sig arg när hon blev kallad långsam. ● Hur hade ni reagerat i den situationen? ● Vad gör ni när ni känner er arga? Sam tycker det är skönt i snigelföreningen där han är med andra som är som honom. ● Hur kan vi göra för att förstå varandra bättre när vi är olika?
Uppslag 3	Smilla vill kunna springa fort och börjar träna. ● Vad brukar ni göra när ni vill lära er något nytt? ● Kan man ta hjälp av någon?

Uppslag 4	Smilla och Sam stöter på myran Mira som säger som alla som vill får vara med i löpartävlingen. Sam säger: “det är inget för oss”. ● Vem bestämmer över dig? ● Vem bestämmer vad du får göra? ● Vem bestämmer vad du tycker om? ● Varför tror ni att Smilla inte har berättat att hon har börjat träna för Sam ännu? ● Varför tror ni att Smilla vill vara med i ett lag?
Uppslag 5	När Smilla väl berättar för Sam om löpningen, är han rädd att det inte ska bli som Smilla har tänkt sig. ● Kan alla göra allt? ● Kan en snäcka springa? Kan människor flyga? ● Finns det något man kan göra istället?
Uppslag 6	Sam stöttar och uppmuntrar Smilla när hon tränar, även när det är svårt. ● Varför tror ni att han gör det? ● Hur gör ni när ni vill stötta vänner?
Uppslag 7	På tävlingsdagen möts Smilla av motstånd i form av hårda ord. ● Varför tror ni att smådjuren är taskiga? ● Hur känns det i kroppen när man får elaka ord till sig? ● Varför tror ni att Sam är tyst? Hur hade ni gjort om ni var i Sams situation?
Uppslag 8	Smilla känner att hon vill vara ett annat djur. ● Har ni känt att ni vill vara någon annan någon gång? Varför då? Myran Mira står upp för Smilla och tycker att hon ska få en chans. ● Vad tror ni Smilla känner när Mira säger så?
Uppslag 9	Smilla är ledsen och gömd i sitt skal, medan Sam försöker trösta henne. ● Hur kan man trösta någon som är ledsen? Smilla säger att hon gillar när man är olika och att alla borde få vara med. ● Vad är det som är bra med att vara olika? ● Kan alla vara med? ● Får alla vara med alltid? Smilla mår bättre efter att ha fått ett brev med en ursäkt från smådjuren. ● Hur kan man göra för att be om ursäkt? ● Är det viktigt att be om ursäkt? Varför då?

Uppslag 10-11	Smilla stöter på löparlaget och försöker komma med tips, men småkrypen hör inte henne. ● Hur känns det att inte bli lyssnad till? ● Varför hör de inte henne?
Uppslag 12	Smilla berättar att hon är expert på att inte ge upp. ● Har ni känt att ni vill ge upp någon gång? Hur känns det? ● Kan ni ge ett exempel på när ni kämpat på och inte gett upp, trots att det känts svårt? Smilla vill lära smådjuren att samarbeta. ● Varför är det så viktigt att samarbeta? ● När samarbetar ni? ● När behöver ni inte samarbeta?
Uppslag 13	Smilla tänker att alla har en plats att fylla och att alla kan bidra med något. ● Vad kan du bidra med? ● Vad är du bra på? ● Vad är du bra på att hjälpa till med? Smilla tänker att hon ändå är nöjd med att vara långsam. ● Varför är hon nöjd? ● Vad var det Smilla upptäckte? ● Vad är ni stolta över med er själva?
Uppslag 14	Löparlaget är glada efter tävlingen fast de inte vann. ● Hur känner ni när ni inte kommer först? ● Finns det andra saker som är viktigare än att vinna? ● Hur tror ni det känns för Smilla att vara i laget tillsammans med de andra?

3.2 Exempel på undervisningssituationer med koppling till bokens innehåll

När det gäller nedanstående teman har ni säkert massor av konkret material och erfarenhet som kommer väl till pass om ni vill jobba med bokens innehåll på ett djupare plan.

Tema vänskap - hur är man en bra vän?:
I boken får läsaren följa Smillas och Sams vänskap där Sam stöttar Smilla i hennes önskan om att komma med i småkrypens löparlag. När det inte går som hon har tänkt sig, finns han där och tröstar.

Eftersom vänskap är ett av bokens teman kan det passa bra att jobba vidare med vänskap på ett lite djupare plan. Prata tillsammans med barnen om vad vänskap betyder och vad som gör någon till en bra vän. Utgå gärna från händelser och relationer i boken och låt barnen fundera: hur kan man visa att man bryr sig om någon? Hur känns det att få vara med? Vad kan man göra när någon känner sig ledsen eller hamnar utanför?

Tema självkänsla och självförtroende:
I *Smilla i snigelfart* trotsar Smilla andras förutfattade meningar och börjar träna för att komma med i löparlaget. Hon tror på sig själv även när andra inte gör det. Hennes tro på sig själv och sin egen förmåga kan utgöra grunden för fortsatta samtal och övningar kring självkänsla och självförtroende. Ni kan till exempel låta barnen fundera på vad de tycker de är bra på och vad de gillar att göra och prata om att alla är bra på olika saker. Låt dem även reflektera kring vad de inte kunde tidigare, men som de har lärt sig och om situationer där de har varit modiga och vågat försöka sig på något nytt.

Tema likheter och olikheter:
Smilla tycker om när man är olika och tycker att alla borde få vara med. Hon inser också mot slutet att det finns en plats för alla och alla kan bidra med något. Med det som utgångspunkt kan det passa att jobba vidare med samtal och övningar om likheter och olikheter. Prata om saker som är lika mellan barnen i gruppen, till exempel när det kommer till hår- och ögonfärg, vilka språk de pratar och vilka lekar flera tycker om. Barnen kan få i uppdrag att exempelvis hitta någon som tycker om samma frukt eller någon som tycker om något som barnet själv inte tycker om. Ni kan också låta barnen få samma material och låta dem skapa fritt och sedan se hur olika det kan bli trots att de fick samma material.

Rädda småkryp-uppdrag:
Gå tillsammans ut på gården, i skogen, i parken eller i närmiljön och håll utkik efter småkryp som hamnat på fel plats - kanske en myra på gångvägen, en skalbagge som hamnat på rygg eller en snäcka mitt på trottoaren.

Prata med barnen om hur vi kan hjälpa utan att skada:

- Kan vi försiktigt flytta småkrypet till en trygg plats?
- Var tror vi att det trivs bäst?
- Vad behöver de för att må bra?
- Hur känns det att kunna hjälpa någon som är mycket mindre än vi själva?

Uppdraget kan bli en utgångspunkt för samtal om empati, ansvar och respekt för allt levande. *Även det minsta livet är värt att ta hand om.*

4. NATURVETENSKAPLIGT ARBETE

I läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket 2025) nämns följande mål som rör det naturvetenskapliga arbetet:
Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra
- förståelse för naturvetenskap, kunskaper om växter och djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen

Exempel på undervisningssituationer med koppling till bokens innehåll

Utforska snäckan:
Prata om och lär er mer om snäckan tillsammans. Här kommer några exempel på frågor som det kan vara intressant att ta reda på svaret på:

- Hur ser anatomin ut?
- Hur lever den?
- Var bor den?
- Vad äter den?
- Hur gammal blir den?
- Hur fort kan den röra sig?
- När på året är det vanligast att träffa på en snäcka?
- Varför har snäckan ett skal.

Låt barnen undersöka bilder av snäckor och sniglar. Vad ser de för likheter och skillnader? Likheterna och skillnaderna skulle kunna tydliggöra i ett venn-diagram.

Gå på upptäcktsfärd i skogen:
Efter att ni lärt er mer om snäckan tillsammans kan ni ge er ut på upptäcktsfärd i skogen. Kan ni hitta några snäckor eller andra småkryp? Skriv en lista på de småkryp ni ser så kan ni rita dem när ni kommer tillbaka till förskolan. Ett alternativ kan vara att ni har förberett en lista med sådant som ni ska leta efter och tillsammans bocka av det ni hittar (till exempel olika småkryp, kottar, löv och annat som finns i naturen).

Känn efter hur det kan vara att vara en snäcka/snigel:
Låt barnen testa att ta sig fram på golvet med en filt under sig och med en ryggsäck på ryggen. Exempel på saker att prata om:

- Går det snabbt eller långsamt?
- Är det enkelt eller jobbigt?
- Varför tror ni det är enkelt för en snäcka?

Gör slime som kan vara snigelslem:
För att snäckan/snigeln ska kunna ta sig framåt behövs snigelslem. Gör slime tillsammans. Sök efter recept på internet.

5. ESTETISKA LÄRPROCESSER

I läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket 2025) nämns följande mål som rör de estetiska lärprocesserna:

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- förmåga att skapa samt förmåga att uttrycka och kommunicera upplevelser, tankar och erfarenheter i olika uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans.

Färglägg din egen snäcka:

I bilaga 1 och 2 hittar ni målarbilder på snäckor i skogsmiljö som barnet kan färglägga med valfria pennor och färger. Barnen får träna på att hålla sig innanför linjerna och hitta kreativa färgkombinationer.

Rita en egen snäcka:

Barnen kan också få i uppgift att rita och färglägga en egen snäcka. Då kan ni få fram en massa olika varianter på snäckor att dekorera en vägg med.

Rita en teckning:

Barnen kan välja ut en karaktär i "Smilla i snigelfart" att rita teckning med valfritt motiv till. De barn som har kommit igång att skriva skulle även kunna skriva ett kort brev.

Skapa egna snäckor med naturmaterial:

Samla ihop kottar, stenar och kastanjer som kan vara snäckans skal. Använd exempelvis lera för att skapa snäckans kropp.

Skapa egna snäckor med sockermålning:
Låt barnen göra en sockermålning och klipp sedan ut formen av ett skal. Låt sedan barnen skapa en kropp i valfri färg.

Skapa snäcka med återbruksmaterial:
Låt barnen måla/dekorera äggkartonger, där varje "kopp" blir ett skal. Klipp ut skalen och limma fast en pinne eller piprensare som kropp och sätt fast ögon.

7. REFERENSLISTA/LÄSTIPS

Alatalo, Tarja (2021). *Högläsning - didaktik för språk-, läs- och skrivutveckling*. Lund: Studentlitteratur.

Edwards, Agneta (2017). *Boksamtal med bilderböcker.* Stockholm: Natur & kultur.

Gniste, Matilda & Öinert, Lina (2024). *Språkfrämjande arbete i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

S. Pilhgren, Anna (2023). *Högläsning och berättande i förskolan*. Stockholm: Gothia kompetens.

Sjöberg, Catarina (2018). *Språkleka i förskolan.* Stockholm: Gothia kompetens.

Läroplanen för förskolan, Lpfö reviderad 2025, Skolverket.

Bilagor

Bilaga 1

Endast för privat bruk. Får ej kopieras, distribueras eller användas i kommersiellt syfte.

"Smilla i snigelfart."
Skriven av Hanna Janebrink
Illustrerad av Sandy Nilsson

Bilaga 2

Endast för privat bruk. Får ej kopieras, distribueras eller användas i kommersiellt syfte.

"Snilla i snigelfart "
Skriven av Hanna Janebrink
Illustrerad av Sandy Nilsson

Endast för privat bruk. Får ej kopieras, distribueras eller användas i kommersiellt syfte.